

Notat

Kirkeministeriet

Talepunkter

[DET TALTE ORD GÆLDER]

Side 2
Akt nr. 218890

[Indledning]

- Tak for lejligheden til at møde jer her i Kirkeudvalget.
- Og tak for spørgsmålet, som jo ikke handler så meget om et politisk emne, men derimod om Kirkeministeriets drift og sagsbehandlingstider.

[Kirkeministeriets opgaver og Kristeligt Dagblads artikler]

- Lad mig begynde med at sige, at Kirkeministeriet som alle andre offentlige myndigheder naturligvis skal behandle sine sager inden for rimelig tid og uden unødige forsinkelser.
- Det gælder på tværs af alle Kirkeministeriets meget forskellige opgaveområder.
- Kirkeministeriet er som bekendt det mindste ministerium på Slotsholmen. Og det er også særligt ved, at det ikke har nogen underliggende styrelser.
- Kirkeministeriets opgaver er i stedet forbundet med det helt særlige stat-kirke-forhold, vi har i Danmark:
- Vi har religionsfrihed, og alle trossamfund er frie til at virke og forsamles, helt uden at de nogensinde behøver at have med Kirkeministeriet at gøre.

- Og vi har en folkekirke, som understøttes af staten på forskellig vis, men som er kendetegnet ved at have et udstrakt lokalt selvstyre på grundlag af de lokale sogne-menigheder.
- På den baggrund har Kirkeministeriet først og fremmest tre hovedopgaver:
- For det første skal Kirkeministeriet **rådgive regeringen og Folketinget** om forhold, der har med folkekirken og andre trossamfund at gøre.
  - Det er blandt andet sådan en opgave, som vi varetager i dag.
- For det andet skal Kirkeministeriet **understøtte folkekirken** bl.a. ved at udvikle effektive rammer og løsninger på de administrative opgaver, som en stor organisation som folkekirken nu en gang er nødt til at have styr på.
  - Løn, it-systemer, økonomistyring, personalepolitik, personregistrering, begravelsesvæsenet, valg-handlinger, rettigheder og pligter for ansatte og myndigheder etc. etc.
- Og for det tredje skal Kirkeministeriet **sikre åbenhed om de anerkendte trossamfunds forhold** ved at føre tilsyn med deres overholdelse af pligten til at offentliggøre en række oplysninger om organisation,

trosgrundlag og økonomi. Til opgaven hører også kontrol af, at trossamfund lever op til kravene, når de søger om anerkendelse og vielsesbemyndigelse mv.

- Det følger af trossamfundsloven, som Folketinget vedtog i 2017, og som trådte i kraft 1. januar 2018.
- Kristeligt Dagblads artikler om sagsbehandlingstiden i Kirkeministeriet handler faktisk kun i mindre grad om disse tre hovedopgaver.
- Artiklerne handler om sagsbehandlingstiden i nogle helt bestemte og udvalgte sagstyper, hvor Kirkeministeriet i henhold til lovgivningen skal træffe forvaltningsmæssige afgørelser.
- Det drejer sig om:
  - godkendelse af samarbejdsvedtægter mellem folkekirkens menighedsråd,
  - anerkendelse af andre trossamfund og
  - ændring af anerkendte trossamfunds menighedsstruktur.
- Jeg skal om lidt vende tilbage til, hvad der mere generelt betyder, at netop nogle af disse sager kan tage lang tid at behandle.

- Men lad mig altså først sige, at det faktisk er en undtagelse, at lovgivningen tillægger Kirkeministeriet beføjelse til at træffe afgørelse som første instans i enkeltsager som disse.
- Langt de fleste konkrete forvaltningsafgørelser på folkekirkens område træffes på sogne-, provsti- og stiftsniveau.
- Og selv om Kirkeministeriet årligt svarer på rigtig mange borgerhenvendelser og henvendelser fra menighedsråd og andre trossamfund, så er der først og fremmest tale om rådgivning og vejledning – og ikke om forvaltningsmæssige afgørelser.
- Til illustration af proportionerne kan jeg oplyse, at Kirkeministeriet hvert år opretter 6-7000 nye sager i ministeriets journalsystem.
- Altså plus-minus 30.000 eller flere sager over fem år. Om alt muligt: Fra aktindsigter til besvarelse af Folketingssspørgsmål; fra præsteansættelser til resultataftaler med en kirkemusikskole; fra vejledninger om arbejdsmiljø til betjening af Rigsrevisionen. Og meget mere.
- De sagstyper, som *Kristeligt Dagblads* artikler handler om, omfatter cirka 150 sager over fem år. Hvoraf ca. to tredjedele er afsluttede sager, mens omkring 50 sager stadig er verserende.

- Og af de omkring 50 sager er der desværre flere eksempler på, at menighedsråd har ventet længe på en godkendelse til et samarbejde, som går videre end det, som lovgivningen umiddelbart giver mulighed for. Eller at et trossamfund har ventet længe på at få officiel anerkendelse som trossamfund i henhold til de krav, som nu engang stilles i lovgivningen.

[Grunde til lang sagsbehandlingstid]

- Jeg skal være den første til at beklage, at nogle af disse sager er trukket ud.
- Jeg forstår udmærket, hvor frustrerende for en ansøger det naturligvis er, hvis man skal vente meget længe på at få en endelig afgørelse på sin ansøgning fra en offentlig myndighed.
- Der er to grunde til, at sager som dem, der er omtalt i Kristeligt Dagblad, kan trække ud: En generel og en konkret.
- **Den generelle årsag** til, at sager som de omtalte kan trække ud, er, at sagerne er komplekse.
- Der er ikke tale om standardsager, og det er sjældent, at to sager er ens.
- Der er tværtimod ofte tale om mere principielle sager, som kræver grundig juridisk behandling og individuel vurdering.

- Kirkeministeriet skal naturligvis forvalte lovgivningen samvittighedsfuldt, og det indebærer altså, at ministeriet ikke blot blåstempler og godkender alle ansøgninger, men tager konkret stilling til hver enkelt sag.
- Ofte kræver sagsbehandlingen desuden ikke kun behandling i Kirkeministeriet.
- I de fleste sagsforløb af denne slags, går der tid med at indhente yderligere oplysninger fra menighedsråd, provstier og stifter – eller udtalelser fra fx Det Rådgivende Udvalg vedr. trossamfund.
- Hvis der er interesse for det i spørgerunden, uddyber jeg gerne, hvad det er for juridiske og processuelle krav, som gør sig gældende inden for de sagstyper, som Kristeligt Dagblad har beskrevet.
- Men lad mig i første omgang nøjes med at konstatere, at sagerne er komplekse. De kræver grundig og individuel behandling. Og de kræver ofte indhentning af yderligere oplysninger eller forelæggelse for andre instanser, inden de kan afgøres.
- Det er grunden til, at man ikke kan opstille en generel regel for, hvor lang tid bestemte sager af denne type tager at behandle.
- Og det er også grunden til, at de sager, som pt. verserer, ikke blot kan afsluttes med et fingerknips.

- Sagsbehandlingen tager tid – og vil fortsat tage tid – fordi sagerne er komplekse, og fordi Kirkeministeriet naturligvis skal overholde lovgivningen.
- Men nogle af de eksempler, som Kristeligt Dagblad har omtalt, har dog taget usædvanlig lang tid, det erkender jeg.
- Det er her, **den konkrete årsag** til forsinkelserne kommer ind i billedet. Der er nemlig en helt konkret årsag til, at vi netop nu ser forlængede sagsbehandlingstider for nogle af de komplekse afgørelsessager.
- Den årsag hedder slet og ret corona.
- Indtil genåbningen af samfundet i begyndelsen af i år, har coronaen i de foregående to år simpelthen betydet et ekstraordinært stort træk på Kirkeministeriets begrænsede sagsbehandlerressourcer.
- De samme få medarbejdere har skullet håndtere **både** alt det daglige **og** corona.
- Kirkeministeriets samlede antal årsværk på finansloven ligger på omkring 40, hvoraf 27 er akademiske sagsbehandlerstillinger.
- Under corona-perioden, hvor alle medarbejdere arbejdede hjemmefra, var der imidlertid lange perioder, hvor Kirkeministeriet – ligesom andre arbejdsgivere – havde udfordringer med at få besat ledige stillinger. I

begyndelsen af 2021 var for eksempel kun to tredjedele af de akademiske sagsbehandlere reelt til rådighed, som følge af både vakancer, barselsorlov og sygeorlov.

- Men allervigtigst var, at Kirkeministeriet under coronaen i lange perioder måtte bruge omkring 5 akademiske medarbejdere nærmest fuld tid på opgaver i relation til corona-håndteringen. Og det var jo hænder, der ellers skulle være brugt på ministeriets almindelige opgaver.
- Det er klart, at det kan mærkes, når ministeriet ikke er større end som så. Alt andet ville faktisk være mærkeligt.
- Det er ikke det samme som, at ministeriet ikke har løst andre opgaver end corona, også under coronaen.
- Tværtimod: Ministeriet har trods den ekstraordinære situation arbejdet hårdt på alle sine hovedopgaver – både rådgivningen af regering og Folketing; understøttelsen af folkekirken; og tilsynet med de anerkendte trossamfund.
- [Udvalget har jo selv interesseret sig indgående for flere af resultaterne:
  - For eksempel blev det første menighedsrådsvalg under den nye valgordning gennemført i efteråret 2020 under coronaen. Kirkeministeriet stod i den

forbindelse for et omfattende regelarbejde og omfattende vejledning af bl.a. valgbestyrelserne.

- Et andet eksempel er vedtagelsen af den nye adgangsvej til at blive præst i efteråret 2020 og håndteringen af den usædvanligt store søgning om et skræddersyet teologisk efteruddannelsesforløb i foråret 2021.
- Et tredje eksempel er Kirkeministeriets understøttelse af arbejdet med grøn omstilling i folkekirken, som sidste år førte til enighed med folkekirkens parter om at foranke af arbejdet i et flerårigt projekt med et højt ambitionsniveau.]
- Samtidig har ministeriet også behandlet og afsluttet konkrete afgørelsessager i corona-tiden. Men altså ikke så mange og ikke så hurtigt, som det ellers ville have været muligt.

[Hvad vil ministeren gøre for at nedbringe sagsbehandlingstiderne?]

- Jeg håber, at jeg har givet et indtryk af, hvad Kirkeministeriet arbejder med, og hvad der særligt karakteriserer de særlige sagstyper, som Kristeligt Dagblad har omtalt.
- Herunder altså, at sagerne er komplekse og sjældent kan afgøres uden videre.

- Jeg har også forklaret, hvordan corona-håndteringen gennem to lange år i 2020 og 2021 ikke har kunnet undgå at få betydning for, hvor mange ressourcer der har været til rådighed for andre sager i ministeriet.
- Herunder altså, at det har betydet forsinkelser på nogle af de konkrete sager om godkendelse af samarbejdsvedtægter mellem menighedsråd og om anerkendelse af andre trossamfund.
- Spørgerne spørger så, hvad der kan gøres for at nedbringe sagsbehandlingstiden.
- Og det er der jo grundlæggende to svar på: Ressourcer eller regler.
- **Ressourcerne** først.
- Det er jo altid let at pege på manglende hænder, når ting skal gå hurtigere. Og det ville selvfølgelig hjælpe med en større bevilling, særligt til et lille ministerium, hvor selv få vakancer eller omfattende ekstraopgaver – som vi vist godt kan kalde coronahåndteringen – kan mærkes. Og hvor det kan være svært at finde effektiviseringer gennem stordriftsfordele.
- Men lad mig også tilføje, at Kirkeministeriet siden begyndelsen af i år har fået frigjort nogle af de sagsbehandlerressourcer, som gennem to år har været bundet til corona-håndteringen.

- De bliver blandt andet brugt til at indhente forsinkelserne på nogle af de konkrete sager, som Kristeligt Dagblad har omtalt.
- Og som jeg er informeret, er ministeriet godt i gang med arbejdet.
- I slutningen af februar var der i alt omkring 50 verserende sager af den omtalte slags – nogle af nyere dato, og nogle af ældre.
- Og vi har i ordførerkredsen aftalt, at vi i den kommende tid vil gøre status på, hvordan det så skrider frem med at behandle og afslutte disse udestående sager.
- Den anden måde at nedbringe sagsbehandlingstiden i disse sager på er at ændre på **reglerne**.
- For grunden til, at Kirkeministeriet skal behandle og afgøre den slags konkrete sager, som vi taler om i dag, er jo den gældende lovgivning på området.
- Jeg vil ikke afvise, at der kan justeres i reglerne.
- Men jeg lægger meget stor vægt på, at det sker efter grundige overvejelser og inddragelse af folkekirken og de andre trossamfund selv. Og naturligvis af Folketinget, som jo har vedtaget den lovgivning, som Kirkeministeriet loyalt skal forvalte.

- Når det gælder trossamfund uden for folkekirken, så er kravene og proceduren for at opnå anerkendelse beskrevet i trossamfundsloven.
- Netop fordi trossamfundsloven er ny, indeholder loven en revisionsklausul, som betyder, at vi i næste folketingssamling skal se på, om der er behov for at justere i loven på baggrund af erfaringerne.
- Og når det gælder samarbejder mellem menighedsråd, så er der også anledning til at se på eventuelle regelændringer i næste folketingsamling.
- Som kirkeordførerne er orienteret om på et ordførermøde i efteråret er der nemlig nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse af repræsentanter for folkekirken for at se på eventuelle justeringer af bestemmelserne om de lokale kasser i lov om folkekirkens økonomi.
- Det arbejde følger blandt andet op på den forsøgslovgivning, som Folketinget vedtog i 2017 under den tidligere VLAK-regering, og som byggede på nogle af de input ministeriet modtog i kampagnen "Bort med Bøvlet". Eller som det dengang hurtigt blev døbt: "Bort med Bøvlet, Bertel" efter Bertel Haarder, som var kirkeminister, da kampagnen blev sat i gang.
- Tanken med forsøgsloven var at give menighedsråd yderligere rum til at organisere sig på den måde, der

passer dem bedst. Og at de indhøstede erfaringer skulle bruges aktivt i en efterfølgende lovgivningsproces.

- Derfor skal arbejdsgruppen blandt andet se på evalueringen af forsøgene og på andre muligheder for at afbureaukratisere arbejdet med de lokale kirkekasser.
- Hvis det kan undgås, så er der jo ingen grund til, at Kirkeministeriet er et forsinkende led. Men det kræver, synes jeg, at folkekirkens parter selv kan bakke op om den slags ændringer i folkekirkens organisering, som kan få betydning for menighedsrådenes beføjelser og rammer.
- Jeg er selv åben over for, hvad folkekirkens parter kan nå til enighed om. Og jeg sigter mod, at resultaterne af arbejdet kan munde ud i et lovforslag i næste folketings-samling, hvor også Kirkeudvalget naturligvis får mulighed for at forholde sig til mulige lovændringer.

[Afslutning]

- Jeg er med andre ord fortrøstningsfuld:
- Både med hensyn til, at Kirkeministeriet kan nedbringe nogle af de alt for lange sagsbehandlingstider i den kommende tid.
- Og med hensyn til, at vi får mulighed for at se fordomsfrit på eventuelle justeringer i lovgivningen i næste samling, så vi kun har de godkendelseskrav og

godkendelsesprocesser, som vi som politikere mener er nødvendige.

-